

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА

Младеновац

Стојана Новаковић 2 ,011/8231-331,8233-417
e-mail: pss.kosmaj@eunet.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

Садржај:

Постизање оптималних приноса кукуруза

(Виолета Величковић дипл.инг.)

Значај пчеле као опрашивача у воћарској производњи

(Драгољуб Глишић, инг.)

Крањска пчела

(Перић Предраг дипл. инг.)

Ресавка

(Радовановић Бранислав дипл. инг.)

Штеточине у пластеницима и стакленицима и

могућности њиховог сузбијања

(Михаиловић Тамара дипл. инг.)

18. април 2011. године, тираж 300 примерака

ПОСТИЗАЊЕ ОПТИМАЛНИХ ПРИНОСА КУКУРУЗА

Сетва је једна од најзначајнијих агротехничких мера у производњи кукуруза. То је комплексна мера јер се састоји од више елемената, као што су: време, густина и дубина сетве. Грешке које се учине у сетви само се могу делимично поправити, па је стога ова агротехничка мера, поред обраде земљишта и ђубрења, убраја у најзначајније у производном процесу кукуруза.

Време сетве је условљено биолошким особинама и агроколошким условима у одређеном региону, делимично дужином вегетације хибрида и наменом кукуруза (зрно или силажа). Сетва кукуруза у нашим условима почиње када се температура земљишта, на дубини сетве, устали на око 10 степени Ц. Најчешће је то од 10-30 априла. У повољним годинама, разлике у приносима између ране и касне сетве, нису велике, али у сушним годинама у ранијим роковима сетве постижу се највиши приноси, а смањење приноса у касној сетви у мају смањује принос око 1т/ха.

Већина произвођача избегава сетву у првој декади априла, јер период од сетве до ницања траје дуго, температура земљишта није довољна за ницање, а постоји и могућност пропадања семена од евентуалних касних мразева. Међутим рана сетва има и низ предности. У раној сетви је раније ницање, метличање, па и свилање. Кукуруз који раније свила, пре дозрева, а испуштање воде из зрна је брже, јер сазревање тече у топлијем периоду године. Раније поникао кукуруз по правилу добро развија коренов систем до летњих суша, па их боље толерише тј. делимично избегава.

Из свега овога намеће се закључак да сетву кукуруза треба почети крајем прве декаде априла, користећи при томе семе високе клијавости и енергије клијања. Највеће површине треба засејати у другој декади априла, а сетву завршити до краја априла.

Узимајући у обзир све чиниоце који утичу на густину сетве, а пре свега на основу вишегодишњих огледа, намеће се закључак да код средње раних и средње касних хибрида кукуруза распон густине сетве треба да се креће од 57.000 до 68.000 биљака по хектару, а код ранијих хибрида овај склоп треба да је већи, односно од 68.000 до 75.000 биљака по хектару.

Виолета Величковић дипл.инг.

ЗНАЧАЈ ПЧЕЛЕ КАО ОПРАШИВАЧА У ВОЋАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

У процесу опрашивања инсекти учествују са преко 80%, а пчеле су најбројнији преносиоци цветног праха. За велики број сората воћних врста пчеле су практично једини опрашивачи. Ово се нарочито односи на неке квалитетне сорте јабука, шљива и других јабучастих и коштичавих воћних врста. Познати су случајеви да су поједини интезивни засади искрчени због слабе и нередовне родности, а да се нису знали узроци нередовног рађања. Касније се утврдило да је једини узрок нередовног рађања било одсуство пчела као опрашивача.

Научним истраживањима је утврђено да се опрашивање цветова смешом цветног праха / цветни прах од више сората неке врсте/ што у природи најмасовније и најуспешније обезбеђују пчеле-добијају већи принос и крупнији, правилније обликовани и интезивније обојени плодови.

Због тога, пољопривредни произвођачи, а нарочито воћари, имају интереса да при обављању послова на својим парцелама, а посебно при хемијској заштити гајених биљака, чувају пчеле. У земљама са развијеном пољопривредом власници плантажа плаћају пчеларима да у време цветања гајених биљака доносе пчеле и распоређују их на њиховим парцелама ради опрашивања.

Пчеле се нај сигурније чувају уздржавањем од третирања гајених биљака у фази цветања, препаратима отровним за пчеле.

У нашој земљи постоје прописи који обавезују пољопривредне произвођаче да о планираном прскању гајених биљака обавесте пчеларе чије су пчеле стационариране на

угроженом подручију, и то најмање 48 часова пре почетка рада, а као угрожено подручије сматра се кружна површина око третиране парцеле пречника 5 километара. Такође, прописан је и поступак за обештећење пчелара у случају тровања пчела пестицидима. Међутим далеко је целискодније да пољопривредни произвођачи и пчелари одржавају коректне односе и обострано корисно сарађују, него да евентуално спорове решавају судским путем.

**Глишић Драгољуб Саветодавац
За воћарство и виноградарство**

КРАЊСКА ПЧЕЛА

Крањска раса медоносне пчеле (*Apis mellifera carnica*) је словеначка аутохтона раса пчела. Пореклом је из Крањске области. Спада међу најбоље расе медоносних пчела. Најраспрострањенија је на свету. Припада групи тамних пчела. Тело јој је црне боје, обрасло сивосребрним длачицама. Мирне су, матица има велику плодност и отпорна је на болести. За сакупљање хране у природи пчеле радилице имају добро изражен инстинкт. Добро подноси промену климе, што јој омогућава да се лако прилагођава условима друге средине

Красе је веома добре особине. Сматрају се за врло вредне и штедљиве пчеле којима је преко зиме када нема пчелиње паше потребно веома мало хране у односу на друге врсте. Крањска пчела посебно је мирна, мирно „седи“ на сачу и не напада пчеларе.

Има посебно развијен осећај за оријентацију што је велика предност при павиљонском пчеларењу када су кошнице смештене једна уз ругу.

Од осталих подврста лакше открива шумску пашу.

Од ове расе је настало више сојева и то планински и равничарски. Познати су шарпланински, хомољски, сјеничко-пештерски, далматински, похорски... Далматински сој има склоности за тиху смену матица.

При укрштању ове расе са другим расама, настали су посебни сојеви. Банатски сој је настао укрштањем крањске и италијанске расе.

Када није у фази зимовања, нормално пчелиње друштво се састоји од само једне матице, неколико хиљада трутова и знатног броја пчела радилица.

Перић Предраг дипл. инг.

РЕСАВКА

Ресавка је домаћа аутохтона раса свиња настала на подручју централне Србије, тачније у пределу Расинског округа (подручје села Здравине код Крушевца).

Карактерише се дугачком главом, благо угнутим профилем са великим клопавим ушима. Врат ове свиње је средње дужине, слабо мускулозан. Труп је осредњих димензија (ширина, висина, дужина) нашта утиче начин држања и исхране. Ноге ресавке су кратке или средње дугачке. Боја чекиња је жуто-црна. Међутим, може се рећи да боја чекиња није стална, већ се могу наћи варијетети од више црне боје до готово беле боје са понеком црном пегом. Чекиње су равне и густе.

Ова аутохтона раса готово да је изумрла, има је у мањем броју примерака. Плодност јој је релативно добра, јер на свет доноси од 6-8 прасади. Добра је мајка са наглашеним мајчинским инстинктом за продужење врсте. Тежина појединих примерака иде и до 200кг у зависности од начина исхране.

Главни проблем опстанка ове расе је недостатак нерастова у чистој крви који би обезбедили преношење генетског материјала на потомке.

Из горе наведених разлога неопходне су мере за очување ове расе од изумирања.

Радовановић Бранислав дипл. инг.

ШТЕТОЧИНЕ У ПЛАСТЕНИЦИМА И СТАКЛЕНИЦИМА И МОГУЋНОСТИ ЊИХОВОГ СУЗБИЈАЊА

Бела лептираста ваш (*Trialeurodes vaporariorum*). Представља једну од најштетнијих врста инсеката на гајеним биљкама у затвореном простору. Проузрокује велике штете у усеву парадајза, краставца, паприке, салате и већем броју украсних биљака. Ова штеточина се одржава од пролећа до јесени на низу гајених и коровских биљака на отвореном пољу, а у стакленицима током целе године. Током исхране ове штеточине долази до лучења „медне росе“, па се на листовима и плодовима секундарно јављају сапрофитне гљиве познате као чађавице. Са хемијским мерама сузбијања треба почети када се на 100 биљака уочи један лептирић. Треба настојати да се штеточина уништи у самом почетку појаве, јер касније сузбијање је отежано из неколико разлога: истовремено присуство свих развојних стадијума неједнаке осетљивости према инсектицидима, због воштаног штита који обавија тело ларви и лутке већина инсектицида су недовољно ефикасни за ове развојне стадијуме, преклапања неколико генерација, брзи развој резистентности. При крају производног циклуса, у условима кратких временских интервала између берби, користити искључиво инсектициде кратке каренце. У току вегетације могу се користити препарати Fastac 10 SC (0,025%), Actellic 50 (0,05-0,1 %), Decis 2,5 EC (0,05 %), Talstar 10 EC, Karate 2,5 EC (0,04-0,06 %), Mospilan 20 SP (0,0125-0,25 %).

Лисне ваши. Оштећују повртарске биљке већ у првим фазама развоја. Поред директног штетног деловања, ови инсекти су преносиоци многих биљних вируса. У циљу сузбијања лисних ваши може се применити већи број инсектицида, контактнoг и системичног деловања, а њихову употребу треба ускладити са бербом плодова. Могу се препоручити следећи инсектициди контактнoг деловања: Karate 2,5 EC (0,03%), Decis EC 2,5 (0,04%), Actellic 50 (0,05-0,1%), Diazinon (0,15-0,3%), или системични препарати: Sistemin 40 (0,1%), Confidor (0,02-0,03%).

Дувански трипс (*Thrips tabaci*). Осим директних штета насталих због сисања биљних сокова, неки трипси су познати и као преносиоци биљних вируса. У затвореном простору се могу размножавати целе године. Сузбијање ове штеточине се обавља у оквиру мера сузбијања других штеточина.

Лисне совице-*Mamestra brassicae* (купусна совица), *M. oleracea* (повртна совица) и *Autographa gamma* (совица гама). Јављају се повремено у јаком интензитету, нападајући биљке у пластеницима и стакленицима, посебно где је изражена висока влажност која погодује развоју јаја и младих ларви. Гусенице се на биљкама хране изгризајући лист, по чему су добиле име. Сузбијање треба започети када се на једној биљци нађе по једна гусеница. Гусенице лисних совица треба сузбијати док су мање, дужине 20 до 25 мм, неким од следећих инсектицида: Karate 2,5 EC (0,03%), Talstar 10 EC (0,02%), Cipermetrin 20 EC (0,03-0,06%).

Лисни минери. Праве штете на листовима плодовиног поврћа, парадајза, паприке и краставца. У стакленичким условима могу знатно оштетити асимилациону површину наведених биљака. Заштитне мере, које се предузимају против беле лептирасте ваши делују и на ову групу штеточина.

Михаиловић Тамара дипл.инг.